

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Хоча страховий ринок України і пройшов стадію формування, але досі знаходиться на етапі свого розвитку. За оцінками експертів, покриття страхового поля в Україні становить 3-5%, тоді як у країнах Західної Європи – понад 90%. Це свідчить про наявність в Україні великих невикористаних резервів розвитку страхового ринку, реалізація яких значною мірою залежить від ефективності функціонування національної економіки.

Аналіз стану страхового ринку України за останні роки показав, що він є найбільш капіталізований серед інших небанківських фінансових ринків.

Загальна кількість страхових компаній станом на 30.09.2015 р. становила 368, у тому числі СК “life” – 50 компаній, СК “non-life” – 318 компаній. Кількість страхових компаній має тенденцію до зменшення. Так, за 9 місяців 2015 року, порівняно з аналогічним періодом 2014 року, кількість компаній зменшилася на 21 СК. Страховий ринок України на 86% складається із страхових компаній “non-life” [1].

Станом на 30.09.2015 р. укладено 171911,9 тис. договорів страхування, що на 75076,4 тис. більше, ніж за аналогічний період 2014 р.

Динаміка сум страхових виплат та премій є нестабільною і дуже чутливою до економічної кон’юнктури України. Оскільки основна частина фінансових ресурсів учасників страхування знаходиться на депозитних рахунках у банках, відтак страхова галузь дуже залежить від ситуації в банківському секторі країни.

Валові страхові премії, отримані страховиками при страхуванні та перестраховуванні ризиків, станом на 30.09.2015 р. становили 21718,7 млн. грн., що на 4637,1 млн. грн. більше, ніж за 9 місяців 2014 р.

Чисті страхові премії станом на 30.09.2015 р. становили 16746,4 млн. грн., що складає 77,1% від валових страхових премій. Чисті страхові премії за 9 місяців 2014 року становили 13643,9 млн. грн., або 79,9% від валових страхових премій.

Страхові резерви станом на 30.09.2015 р. зросли на 21,3% у порівнянні з аналогічною датою 2014 р. Технічні резерви станом на 30.09.2015 р. становили 11042,4 млн. грн., що на 17,5% більше, ніж за аналогічний період 2014 р., а резерви зі страхування життя зросли на 28,7% [2].

Значний вплив на український страховий ринок здійснюють ринки країн Євросоюзу. Це дає змогу стверджувати, що взаємодія страхових ринків цих країн повинна сприяти розкриттю потенційних можливостей ефективної участі України у

світогосподарських фінансових процесах, орієнтованих на його норми та правила, які забезпечуватимуть формування відкритого страхового ринку [3, с. 21-24].

Загрозою для сучасного страхового ринку залишається відтік капіталу за кордон. Страхові компанії з іноземним капіталом фактично виконують функції страхових посередників, передаючи в перестраховання близько 90-95% ризиків материнської компанії, тим самим перенаправляючи фінансові потоки за кордон. Дана стратегія властива більше компаніям зі страхування життя, оскільки при ризиковому страхуванні разом з капіталом вивозяться ризики, а при страхуванні життя – 80-90 % довгострокового інвестиційного ресурсу і лише 10-20% ризиків [4].

Загрозою для страхового ринку України також стала нова система оподаткування. Планували перевести страховий ринок на загальну систему оподаткування, а в результаті отримали подвійний податок. За старою системою оподаткування страхових компаній передбачало відрахування до бюджету 3% від розміру доходу, отриманого від страхової діяльності. За новим законодавством, до цього податку додали ще й 18% податку з прибутку.

Впродовж останніх років спостерігається поступове зростання показників страхового ринку, проте є проблеми, які заважають його розвитку, а саме:

- негативна історія страхування в пострадянський період;
- нестабільна політична ситуація в Україні;
- недовіра населення до страхових компаній;
- нестійкість національної валюти;
- високий рівень інфляції, унаслідок чого здійснення довгострокових видів страхування у національній валюті є неможливим;
- низька страхова культура населення, страхових посередників і деяких страховиків;
- низький рівень капіталізації страхових компаній.

Отже, страховий ринок України необхідно реформувати. Саме тому для подолання проблем страхового ринку України необхідно:

1. Впроваджувати європейські принципи регулювання страхової діяльності.
2. Забезпечити правову основу для введення постійного контролю за фінансовою діяльністю і станом страхових компаній;
3. Підвищити рівень прозорості страхового ринку та страхових компаній, створити одну базу даних страховиків і реєстри незалежних посередників.
4. Оприлюднювати аудиторські висновки та фінансову інформацію страховиків, що стимулюватиме їх до отримання рейтингів фінансової стійкості.
5. Розвивати сучасну інфраструктуру страхового ринку, виробити єдині методичні принципи організації і здійснення страхового посередництва.

Наведені заходи сприятимуть подоланню кризових тенденцій на страховому ринку України, значно поліпшать фінансовий стан страхових компаній, позитивно вплинуть на розвиток фінансового ринку в цілому.

Література

1. Офіційний сайт Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfr.gov.ua>.
2. Підсумки діяльності страхових компаній за 9 місяців 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com/files/file00559.pdf>.
3. Ходько Р.М. Вітчизняне страхування рухається до світових стандартів / Р.М. Ходько // Галицькі контракти. – 2009. – № 2. – С. 21-24.
4. Гладчук О.М. Фінансова безпека сучасного страхового ринку України / О.М. Гладчук // Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання. – 2014. – № 4.

Дембіцька Т. В., ст. гр. ФСГзм-11
Фаріон Я. М., к.е.н., доцент

РЕАЛІЇ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Особлива роль у забезпеченні безперервного виробництва в сучасних економічних умовах та у фінансовому захисті населення від нещасних випадків належить страховому ринку. Наявність досконалого страхового ринку допомагає підвищити стійкість фінансової та економічної системи, забезпечуючи тим самим сталий розвиток суспільства.

Для розуміння особливостей функціонування страхового ринку України важливе значення мають роботи вітчизняних науковців, а саме: Виготської В.В., Осадця С.С., Охріменка О.О., Мниха М.В., Шумелди Я.П. та інших. Ці наукові дослідження присвячені теоретичному обґрунтуванню та уточненню визначення поняття “страховий ринок”, його значення в сучасних економічних відносинах. Разом із тим, багато проблем, пов’язаних з подальшим розвитком страхового ринку, до кінця не вирішені.

Слід відзначити, що в науковій літературі різні автори дають своє тлумачення поняття страхового ринку.

Зокрема, С.С. Осадець зазначає, що страховий ринок – це сфера економічних відносин, у процесі яких формуються попит і пропозиція на страхові послуги та здійснюється акт їх купівлі-продажу [1, с. 114].

У фінансово-економічному словнику автори зазначають, що страховий ринок – це система економічних відносин, які складають сферу діяльності страховиків і перестраховиків у певній країні, групі країн чи в міжнародному масштабі щодо надання страхових послуг страхувальникам [2, с. 506].

Ми повністю підтримуємо думку В.В. Виготської, яка вважає, що страховий ринок являє собою економічні відносини з приводу захисту економічних інтересів держави, корпоративного сектора, домогосподарств та забезпечення стійкого функціонування ринкових інститутів за допомогою механізму перерозподілу ризиків через мобілізацію фінансових ресурсів у